

ORTADOğU GÜNDEMİ

6-12 Haziran 2022

2022

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi, Bağdat'ta Suudi Arabistan ile İran arasında gerçekleştirilen görüşmelerin ileri aşamalara ulaştığını açıkladı. İran ile Suudi Arabistanlı yetkililer, Nisan 2021'de Bağdat'ta doğrudan görüşmeler yapmak üzere bir araya gelmiş ve Irak'ın arabuluculuğundaki görüşmeler daha sonra da devam etmişti.¹

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr, yaptığı televizyon konuşmasında İran'a yakın Şii siyasi çatı oluşum olan Şii Koordinasyon Çerçevesi ile asla ortak hükümet kurmayacağını açıkladı. Sadr, parlamentoda muhalefette kalacaklarını açıklayarak milletvekillerine istifa dilekçelerini yazmalarını ve her an hazır tutmalarını söyledi.² Sadr, hükümet kurma çalışmalarında engelin Sadr Hareketi olmasının düşünülmesi hâlinde tüm milletvekillerinin istifaya hazır olduğunu belirtti.³

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başbakanı Mesrur Barzani, Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Başkanı Bafel Talabani ile bir araya geldi. Erbil'de gerçekleşen görüşmede, Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani ve Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Politbüro Üyesi Mahmut Muhammed de hazır bulundu. Görüşmede Erbil ve Bağdat hükümetlerinin reform programına destek verilmesinin önemine vurgu yapıldı.⁴

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Iraklı siyasi tarafları "siyasi tıkanıklığı" aşmak için bir araya gelmeye davet etti. Barzani'nin bu çağrısına ilk yanıt Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Sünni Egemenlik Koalisyonu Başkanı Hamis Hançer'den geldi. Erbil'e gelen Hançer ve Halbusi, KDP Başkanı Mesut Barzani ve IKBY Başkanı Neçirvan Barzani ile bir araya geldi. Irak'taki son siyasi gelişmelerin ele alındığı görüşmede, süreç önündeki zorluklarının aşılması ve çözüm yollarına ilişkin görüş alışverişinde bulunuldu.⁵

Mısır Dışişleri Bakanı Semih Şükrü, Mısır, Irak ve Ürdün arasında ekonomik entegrasyon kurulması çağrısında bulundu. Özellikle altyapı entegrasyonunun altını çizen Şükrü, istihdam fırsatları sağlama ve ekonomiyi ilerletme açısından bunun önemli olduğunu belirtti.⁶ Irak'ı ziyaret eden Mısır ve Ürdün Dışişleri Bakanları birçok Iraklı yetkiliyle görüşme yaptı.⁷

1 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/080620221>

2 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/hukumet-krizi-yasanan-irak-ta-secimin-galibi-sadr-muhalefet-saflarina-gececeklerini-acikladi/2609779>

3 <https://ina.iq/eng/19969-sayyed-al-sadr-directs-the-independent-deputies-of-the-sadrists-bloc-to-write-their-resignation-letter-from-parliament.html>

4 <https://www.basnews.com/tr/babat/759463>

5 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Leader-Barzani-discusses-the-political-development-with-the-Al-Siyada-Alliance-0>

6 <https://www.arabnews.com/node/2098621/middle-east>

7 <https://ina.iq/eng/19893-egyptian-and-jordanian-ministers-of-foreign-affairs-arrive-in-baghdad-tomorrow.html>

Irak Parlamentosunun genel seçimlerden sekiz ay sonra aldığı önemli bir karar olan İsrail ile ilişkileri suç sayan bir yasayı genişletme, İsrail başta olmak üzere birçok ülkede tepki yarattı. Bu aydan itibaren Irak vatandaşlarının İsrailli yetkililerle sosyal medyada iletişim kurmaları, İsrail tarafından düzenlenen veya onların desteklediği toplantılara katılmaları ve dünya çapındaki herhangi bir İsrail büyükelçiliğine ayak basmaları yasaklandı. Analistler, yeni yasanın Irak'ı yalnızca son yıllarda İsrail ile diplomatik ve ekonomik bağlar kuran Arap dünyasındaki komşularıyla arasını açmakla kalmadığını, aynı zamanda komşu İran'ın Irak siyasetinde uzun süredir devam eden etkisini de netleştirdiğini söyledi.⁸

• Güvenlik

IKBY Dış Medya İlişkileri Sorumlusu Lavk Gafuri, Erbil-Pirmam yolunda, insansız hava aracı (İHA) ile bir saldırı gerçekleştiğini, saldırı sonucu üç sivilin yaralandığını ve çok sayıda sivil aracın da hasar gördüğünü duyurdu.⁹

Terör örgütü PKK'ya bağlı teröristlerin, Duhok'un Amedi nahiyesine bağlı Kani Masi bucağı sınırında peşmerge noktasına saldırı gerçekleştirdiği belirtildi. Peşmerge Zerevani Komutanlığı Operasyonlar Sorumlusu Tümgeneral Salar Teymur, 5 Haziran'da yaptığı açıklamada, Kani Masi'ye bağlı Gamnerki dağında terör örgütü PKK'luların Peşmerge güçlerinin bulunduğu noktaya saldırdığını belirtmişti.¹⁰

Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin, İran'ın Erbil'e yönelik füze saldırıyla ilgili Ulusal Güvenlik Müsteşarı Kasım Araci'yle birlikte Tahran'a ziyarette bulduklarını söyledi. Bakan Hüseyin, İranlı yetkililerin, füzelerle vurulan evin Mossad tarafından kullanıldığını öne sürdüğünü ancak bunu kanıtlayacak hiçbir belge sunmadığını belirtti. Fuad Hüseyin ayrıca İran'ın, saldırıdan önce İsrail'in buradaki varlığıyla ilgili Irak istihbaratına bilgi verdiğine dair propagandasını da yalanladı.¹¹

• Ekonomi

Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Irak Ticaret Bakanı Alaa el-Cuburi ile Gaziantep'te bir araya geldi. İkili, ticaret, yatırımlar, müteahhitlik ve gümrük konularında iş birliğinin geliştirilmesine yönelik bir görüşme gerçekleştirdi.¹²

Irak Ticaret Bakanlığına bağlı Kerkük Hububat Şirketi Müdürü Hüseyin Kanber, gıda güvenliği nedeniyle yaşanan kriz sebebiyle alınan tedbirlere yönelik açıklamalar yaptı. Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle gıda güvenliğinde meydana gelen krizden dolayı çiftçilerdeki

8 <https://www.ft.com/content/77d60298-e393-4e3d-ab7e-3014c2ba87e6>

9 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/erbilde-ih-saldirisi-sonucu-3-kisi-yaralandi/2609149>

10 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-pkk-duhokta-pesmerge-guclerine-saldiridi/2610079>

11 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/79136-Irak-Dis-isleri-Bakani:-Iran,-Erbil-saldirisina-iliskin-belge-sunmadi>

12 <https://twitter.com/mehmedmus/status/1535577710331842560?cxt=HHwWgMCy1dXyu88qAAAA>

tüm buğdayları satın alacaklarını dile getiren Kanber, şu ana kadar 86 bin ton buğday satın alındığını ve alımda sınır olmayacağını kaydetti. Kerkük Silosu Basın Sorumlusu Sali Salah, çiftçilerden buğdayın tonunun 850 bin dinara (yaklaşık 570 dolar) alınacağını aktardı.¹³

Irak Ticaret Bakanlığı, bu hafta içinde 1,5 milyon ton buğday alımı için ABD ve Avustralya'yla anlaşma imzalanacağını açıkladı. Nisan ayında yerli üreticiden 1,7 milyon ton buğday alınırken, Erbil, Duhok, Süleymaniye, Kerkük ve Ninova vilayetlerinde buğday teslimat sürecinin devam ettiği kaydedildi.¹⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak'ta aşırı kuraklığın yaşanması arkeologları bölgesel haritalandırma konusunda hızlandırdı. Freiburg Üniversitesinden arkeolog Profesör Ivana Puljiz, kuraklığın Tunç Çağı'ndan bir kentin yeniden ortaya çıkmasına neden olduğunu belirtti. Mittani İmparatorluğu'nun bir merkezinin keşfedildiği kazılarda, Asur dönemine ait yüzden fazla çivi yazılı kil tabletin bulunduğu belirtildi.¹⁵

Irak'ta Uluslararası Bağdat Havalimanı'nda 20 Mart tarihinde bazı tarihî eserleri yurt dışına çıkarmaya çalıştıkları sırada yakalanan İngiliz vatandaşı Jim Fitton ve Almanya vatandaşı Volker Waldmann'ın yargılandıkları davanın duruşması Bağdat Karh İstinaf Mahkemesinde görüldü. Mahkeme, 60 yaşındaki Alman vatandaşı Waldmann'ın "delil yetersizliğinden" beraatine hükmederken, 66 yaşındaki İngiliz vatandaşı Fitton hakkında ise "200 yıllık tarihî eserlerin kaçakçılığını yaptığı" gerekçesiyle 15 yıl hapis kararı verdi.¹⁶

Irak Kültür Bakanı Hasan Nedim ile İran İslami Kültür Örgütü başkanı Muhammet Mehdi Imani Por arasında gerçekleşen görüşmede tarihî ve kültürel bağları geliştirmek için bir komite kurulması kararı alındı.¹⁷

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Kerkük Vali Vekili Rakan Said el-Cuburi, Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan ziyaret etti. El-Cuburi ziyarette, Kerkük'teki bütün siyasi partiler arasında eşit mesafede durduğunu ve bu siyasi partiler arasında dayanışmanın güçlü olmasını temenni ettiğini vurguladı. El-Cu-

13 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/gida-guvenligindeki-kriz-nedeniyle-kerkukteki-ciftcilerden-binlerce-tonluk-bugday-satin-alindi/2609849>

14 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/79143-Irak,-ABD-ile-Avustralya'dan-bugday-alacak>

15 <https://www.euronews.com/green/2022/06/07/3-400-year-old-city-emerges-from-reservoir-in-iraq-after-months-of-extreme-drought>

16 <https://www.basnews.com/tr/babat/758574>

17 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iran-and-Iraq-to-for-a-joint-cultural-committee>

huri ayrıca, Hasan Turan'ın yeniden ITC Başkanı seçilmesi münasebetiyle kendisini ve ekibini tebrik ettiğini açıkladı.¹⁸

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Bedir Örgütü Kuzey Bölge Sorumlusu Muhammed Mehdi Bayati başkanlığında bir heyeti kabul etti. Kabulde, Türkmen milletinin haklarını elde etmek için ortak çalışma ve koordinasyon içerisinde olmanın önemine vurgu yapıldı. Bayati ayrıca, ITC Kurultayında yeniden ITC Başkanlığına seçilen Hasan Turan'ı ve siyasi büro üyelerini tebrik etti. Görüşmede, ITC Başkan Yardımcısı Heytem Haşim Muhtaroglu da hazır bulundu.¹⁹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, Bedir Örgütü Tuzhurmatu ilçe sorumlusu Atif Neccar'ı kabul etti. Kabulde, Selahaddin vilayetine bağlı Tuzhurmatu ilçesindeki Türkmenleri ilgilendiren konuların ele alındığı ve ortak konularda koordinasyon içerisinde hareket edilmesinin önemine vurgu yapıldı. Kabulde, ITC Başkan Yardımcısı ve Selahaddin İl Başkanı Heytem Haşim Muhtaroglu da hazır bulundu.²⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, İslami Dava Partisi Kerkük Bürosundan bir heyeti kabul etti. Kabulde iki taraf, Kerkük'ün güvenliği ve siyasi durumunun istikrarlı kalabilmesi için ortak çalışmanın gerektiği vurgulandı. Heyetin, Hasan Turan'ın yeniden ITC başkanı seçilmesi münasebetiyle tebrik ettiği açıklandı.²¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Siyasi Büro Üyesi ve Irak Parlamentosu Bölge ve Vilayetler Komisyonu Üyesi Lokman Necim, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ve Irak Başbakanı Mustafa Kazimi ile görüştü. Görüşmede, Musul vilayeti terör örgütü IŞİD'in saldırıları sonucu tahrip edilen bölgelerin imar ve kalkınması, Musul'da sağlık sektörünün iyileşmesi ve Musul Havaalanı'nın açılması gibi konuların ele alındığı açıklandı.²²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Erbil Milletvekili İmdat Bilal, Irak Kürt Bölgesi Yönetimi (IKBY) siyasi parti liderleri arasında düzenlenen toplantıya ilişkin açıklamada bulundu. Bilal, paylaştığı mesajında, "ITC olarak bölgedeki siyasi partiler arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için yapılan tüm girişimleri ve toplantıları özellikle Birleşmiş Milletler Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert'ın son girişimlerini ve Bölge Başkanı Neçirvan Barzani'nin devam eden çabalarını önemli buluyoruz" açıklamasında bulundu. Türkmenlere söz konusu toplantıda yer verilmemesine ilişkin Bilal, "Ne yazık ki, son iki toplantıda bölgenin en büyük ikinci milleti Türkmenlerin ve Hristiyan kardeşlerimizin davet edilmediğini görüyoruz.

18 <https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-valisi-cuburiden-itcye-ziyaret-h295289.html>

<https://www.turkmenelitv.com/haberler/turkmeneli/item/37334-vali-el-cuburi-den-turan-a-tebrik.html>

19 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=550990053261308&set=pcb.550990786594568>

20 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=554861162874197&set=pcb.554861236207523>

21 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=554222689604711&set=pcb.554222916271355>

22 <https://www.facebook.com/photo/?fbid=180657471054108&set=pcb.180657761054079>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=178943104558878&set=pcb.178943151225540>

İki oluşum da Kürdistan Parlamentosundaki sandalyelerin yüzde 9'unu oluşturuyor ve 10 sandalyeye sahip. Bunun yanında Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı Aydın Maruf, iki oluşumun da temsilcisi olarak oturuma davet edilmeliydi." Milletvekili İmdat Bilal, "Birleşmiş Milletlerin çabalarını desteklerken, oluşumların temsilcilerinin toplantılardan yoksun bırakılmasından endişe duyuyoruz. Biz ve Hristiyan kardeşlerimiz, böylesine önemli bir toplantıda artık ihmal edilmemeliyiz" dedi.²³

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi bünyesinde yer alan Türkmen Adalet Partisi Şura Meclisi Kerkük'te oturum düzenledi. Oturuma, Türkmen Adalet Partisi Başkanı Sabah Hüseyinoğlu başkanlık etti. Oturumla ilgili konuşma yapan Türkmen Adalet Partisi Şura Meclisi Raportörü Alpaslan Dögerli oturumda, partimizin plan ve faaliyetleri, Türkmen meselesi başta olmak üzere Irak arenasındaki siyasi gelişmelerin ele alındığını açıkladı.²⁴

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Telafer İlçe Başkanlığına bağlı ITC İyaziye Büro Sorumlusu Mu-eyyet Kasap, ITC İyaziye yönetim üyeleriyle toplantı düzenledi. Düzenlenen toplantıyla ilgili konuşma yapan Kasap, ITC İyaziye Bürosu olarak yaz döneminde özellikle Türkmen çocuklarına yönelik yapılması gereken etkinlikler hakkında konuların ele alındığı açıklandı. Toplantıda ITC Telafer İlçe Sorumlusu Cengiz İlyas Hazır bulundu.²⁵

• Güvenlik

Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanı Korgeneral Ali Fireyci'nin yaptığı açıklamada, Kerkük'ün güneyinde varlık gösteren terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyon ile yapılan açıklamada, 8 sığınanın imha edildiği, 17 adet el yapımı bomba çok sayıda Kalaşnikof silah, çok sayıda uyuşturucu hap ve 38 IŞİD mensubunun yakalandığı açıklandı.²⁶

Kerkük Polis Müdürlüğünden yapılan açıklamada, Kerkük'te uyuşturucu tacirlerine yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyon ile ilgili yapılan açıklamada, Kerkük'ün farklı bölgelerinden alınan istihbari bilgileri değerlendirerek toplam 15 kişinin tutuklandığı ve çok sayıda uyuşturucu maddenin ele geçirildiği açıklandı.²⁷

Irak Federal Güçleri tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'ün güneyinde yer alan Havice ilçesinde varlık gösteren terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Düzenlenen operasyona ilişkin yapılan açıklamada, çok sayıda havan ve obüs mermisinin ele geçirildiği açıklandı.²⁸

23 <https://www.tebaajansi.com/m/gundem/ikby-baskantligindaki-toplantida-turkmenlere-yer-verilmemesine-tepki-h295383.html>

24 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/362346509220084>

25 <https://www.facebook.com/itciyadiyah/photos/pcb.459837452576210/459837019242920/>

26 <https://earthiq.news/archives/93647>

<https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-te-deas-operasyonu-38-terorist-yakalandi-h295167.html>

27 <https://www.dijlah.tv/index.php?page=article&id=309961>

28 <https://kirkuktv.net/AR/Details/6609>

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Türkmen Spor Kulübü Kerkük'te olağan kongresini yaptı. Irak Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı komisyonu gözetiminde yapılan kongrede kulübün yeni başkanlığına Ahmet Halil Ağa seçildi. Kongreyle ilgili konuşma yapan yeni Başkan Ahmet Halil Ağa "yeni yönetimimizle Türkmen Spor Kulübünü ileriye götüreceğiz. Önümüzdeki dönemde Türkmen sporuyla ilgili çok planlarımız var" diye konuştu.²⁹

Türkiye'de faaliyet gösteren Irak Türkmen derneklerinin çatı kuruluşu olarak bilinen "Türkmeneli Dernekler Federasyon" (TÜFED) İstanbul'da genel kurul düzenledi. Kurulda, oy birliğiyle eski Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi Mehmet Tütüncü federasyonun yeni başkanı olarak seçildi. Kurulda konuşan Tütüncü, "Türkmen derneklerinin tüm başkan, yönetici ve üyelerine kendisine gösterilen güvenden dolayı teşekkür etti. TÜFED eski Başkanı Kemal Beyatlı ve yönetimine teşekkür eden Tütüncü, Türkmen meselelerinde büyük işlere imza atmak için var gücümüzle çalışacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın" ifadelerini kullandı.³⁰

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) Başkanı Bafel Talabani ile IKBY Başbakanı Mesrur Barzani bir araya geldi. Erbil'de gerçekleşen ve Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani'nin de yer aldığı görüşmede, Erbil ile Bağdat hükûmetlerinin reform programına destek verilmesinin önemine vurgu yapıldı.³¹ Bununla birlikte ilgili görüşmeden önce Başbakan Barzani'nin 2 Kasım 2021 tarihinde KYB'den ihraç edilen eski KYB Eş Başkanı Lahur Cengi ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği belirtildi.³²

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin Irak ve IKBY'deki taraflara, "siyasi tıkanıklığı" aşmak için yaptığı çağırının ardından Irak Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Sünni Egemenlik Koalisyonu Başkanı Hamis Hançer, Erbil'e gelerek Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani ve Başbakan Neçirvan Barzani ile bir araya geldi. Taraflar arasında yapılan görüşmede, Irak'taki siyasi süreç ve son gelişmeler ele alındı.³³

IKBY'de, Başkan Neçirvan Barzani liderliğinde yapılan toplantıya Birleşmiş Milletler Irak Yardım Misyonu (UNAMI) Başkanı Jeanine Hennis-Plasschaert da katıldı. Ayrıca ilgili toplantıya, KDP Politbüro Sekreteri Fazıl Mirani, Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani, Kürdistan Adalet Cemaati (Komal) Başkanı Ali Bapir, Goran (Değişim) Hareketi Başkanı Ömer Said Ali ve

29 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/videos/1755051211508076/>

30 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/turkmeneli-dernekler-federasyonunun-yeni-baskani-secildi-h295443.html>

31 <https://www.xendan.org/detailnews.aspx?jimare=151955&babet=1&relat=1024>

32 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10459

33 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=205480>

Kürdistan İslami Birliği (Yekgirtu) Politbüro üyesi Hadi Ali katılırken Yeni Nesil Hareketi'nden (YNH) herhangi bir kişi toplantıya katılmadı.³⁴ Söz konusu toplantıda, IKBY'de bu yazın sonunda yapılması planlanan seçimlerin ele alındığı kaydedildi. Buna göre, KDP tarafından IKBY genel seçimlerinin bir yıl ertelenmesi konusunun masaya yatırıldığı ancak UNAMI temsilcisinin en geç Mart 2023 tarihine kadar seçimlerin yapılmış olması gerektiği aktarıldı.³⁵ KYB tarafının ise IKBY Seçim Yasası'nın düzenlenmesi ve seçmen listesinin temizlenmesi durumunda, seçimlerin ertelenmesi teklifini kabul edeceğini belirttiği kaydedildi.³⁶

Eski Irak Başbakanı Nuri el-Maliki'nin liderliğindeki Kanun Devleti Koalisyonu'nun parlamenti Ali-ye Niseyf Casım, Irak Federal Yüksek Mahkemesi'nin (IFYM), petrol ve gaz kararını reddederek KDP aleyhine dava açtı. 15 Şubat 2022 tarihinde IFYM, IKBY'nin petrol ve gaz yasasını anayasanın ihlali olarak nitelendirerek lehte karar vermişti. Öte yandan 30 Mayıs 2022 tarihinde IKBY Yüksek Yargı Kurulu, IKBY'nin gaz ve petrol yasasının Irak Anayasası ile uyumlu olduğunu, kanuna göre hareket edilmesi gerektiğini açıklamıştı.³⁷

• Güvenlik

IKBY Terör ile Mücadele Birimi tarafından yapılan açıklamaya göre, Erbil-Pirmam yolunda insan-sız hava aracı (İHA) ile bir saldırı gerçekleştirildi. Saldırı sonucunda, üç kişinin hafif yaralandığı, bir restoran ve çok sayıda aracın hasar gördüğü kaydedildi.³⁸ ABD'nin Erbil Başkonsoloslğunun yeni binasının yaklaşık beş kilometre uzağında meydana gelen saldırıya ilişkin açıklamada bulunan IKBY Güvenlik Konseyi, saldırının Irak Hizbullahı tarafından düzenlendiğini duyurdu.³⁹

Peşmerge Bakanlığından yapılan açıklamaya göre, Peşmerge Bakanı Şores İsmail ve yetkililerin, Uluslararası Koalisyon'un askerî danışmanlarından oluşan heyetle bir araya geldiği belirtildi. General Dosic başkanlığındaki heyetle yapılan görüşmede, Peşmerge güçlerinin askerî ve idari durumun yanı sıra reform, yeniden örgütlenme ve birleşme süreçlerinin ele alındığı kaydedildi. Ayrıca ilgili görüşmede, terör örgütü IŞİD ile daha etkin mücadele etmek için iş birliği ve ortak askerî planların önemine vurgu yapıldığı ifade edildi.⁴⁰

• Ekonomi

IKBY'de Petrol ve Doğal Gaz Bulma, Çıkarma, Üretim ve Satma Şirketi (KOMO) adı altında bir şirket kurulacağı açıklandı. Söz konusu şirkete ilişkin IKBY tarafından yapılan açıklamada, "Kurulacak şirketler hem birbiri ile hem de Irak Devlet Petrol Pazarlama Şirketi (SOMO) ile iş birliğinde bulu-

34 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/190210>

35 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10448

36 <https://www.speemedia.com/dreja.aspx?hewal&jmare=114935&Jor=1>

37 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/050620228>

38 <https://www.pukmedia.com/KS/Details/190203>

39 <https://peyamner.net/archives/31889>

40 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/79148-Pesmerge-ve-Uluslararası-Koalisyon-DAİŞ'e-karşı-ortak-planı-görüştü>

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, temmuz ayında Asyalı müşteriler için petrol fiyatlarını artırdığını duyurdu. Riyad'ın arz talep dengesini korumak için beklenenden daha fazla fiyat artış yaptığı belirtildi. Suudi Arabistan tarafından petrolün varil fiyatının 2,1 dolar artırılarak 6,5 dolara çıkarıldığı aktarıldı.⁴⁷

Suudi Arabistan'ın Kamu Yatırım Fonu'nun sahibi olduğu Savvy Gaming Group (SGG) adlı şirket, İsveç video oyunu ve medya şirketi Embracer Group'dan 1 milyar dolar değerinde hisse satın aldı. Yatırım sayesinde SGG'nin Embracer Group içerisindeki ikinci en büyük ortak olduğu belirtildi. Embracer Group CEO'su Lars Wingefors, Suudi Arabistan merkezli kurumların küresel oyun piyasasının önemli yatırımcıları hâline geldiğini ve Ortadoğu bölgesinin büyümeye devam eden bir oyun piyasası olduğunu ifade etti. Wingefors, SGG ile ilişkileri sayesinde Suudi Arabistan'da Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesine ulaşabilecekleri bölgesel bir merkez kurduklarını belirtti.⁴⁸

ABD Başkanı Joe Biden, Suudi Arabistan'a ziyarette bulunup bulunmayacağına henüz karar vermediğini açıkladı.⁴⁹ Suudi Arabistan'ın Şura Konseyi üyesi olan İbrahim Al-Nahhas tarafından ise ziyaretin ABD'nin Suudi Arabistan'ın taleplerini kabul etmesi durumunda gerçekleşeceği ifade edildi. Al-Nahhas, düzenlemeler tamamlanana kadar ziyaretin ertelendiğini belirtti.⁵⁰

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

6 Haziran 2022 tarihinde Dubai International Chamber, İsrail ve Dubai'deki iş insanları arasında ticareti ve yatırımı artırmak için Tel Aviv'de bir temsilcilik ofisi açmayı planladığını duyurdu. Kararın, Dubai Chambers CEO'su Hamad Buamim ve İsrail Ekonomi ve Sanayi Bakanı Orna Barbivay ve İsrail'in BAE Büyükelçisi Amir Hayek arasındaki görüşmenin ardından açıklandığı belirtildi. Buamim, İsrail'deki varlıklarını genişleterek iki ülke arasında imzalanan Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nın hedeflerine ulaşabileceklerini, iş toplulukları arasındaki köprü kurabileceklerini ve beş yıl içerisinde petrol dışı ticaretin 10 milyar dolara ulaştırabileceklerini ifade etti. Tel Aviv'deki yeni ofisle iki ülke arasındaki iş ve yatırım fırsatlarına ulaşılacağı belirtildi.⁵¹

47 <https://www.reuters.com/markets/commodities/saudi-arabia-hikes-july-crude-prices-surprisingly-high-asia-buyers-2022-06-06/>

48 <https://www.middleeastmonitor.com/20220609-saudi-arabias-pif-buys-1bn-stake-in-sweden-video-game-company/>

49 <https://www.reuters.com/world/us/biden-says-he-has-not-yet-decided-saudi-trip-2022-06-11/>

50 <https://www.middleeastmonitor.com/20220606-bidens-visit-delayed-until-meeting-saudi-demands/>

51 <https://www.wam.ae/en/details/1395303054848>

9 Haziran 2022'de BAE Devlet Başkanı Şeyh Muhammed bin Zayid Al Nahyan, İsrail Başbakanı Naftali Bennett'ı makamında ağırladı. Taraflar iki ülke arasındaki iş birliğini pek çok alanda geliştirmek konusunda istekli olduklarını ifade ettiler. İki liderin yatırım, ekonomi, gelişim, gıda güvenliği, sağlık gibi alanlarda iş birliğini artırmaya yönelik görüştüğü belirtildi.⁵²

BAE Devlet Bakanı Şeyh Şahbut bin Nahyan bin Mübarek Al Nahyan, AB'nin uluslararası ortaklık müdürünü makamında ağırladı. Görüşmede BAE ve AB arasında özellikle Afrika'nın Sahraaltı bölgesindeki iş birliği üzerine konuşulduğu belirtildi. Tarafların siyasi öncelikleri ve ilgili programları değerlendirdiği ifade edildi. Afrika'daki son ekonomik ve ticari gelişmeler üzerine konuşulduğu belirtildi.⁵³

• Katar

5 Haziran 2022'de Mısır Genel Yatırım ve Serbest Bölge Otoritesi CEO'su Muhammed Ahmed Abdülvehab, yatırım fırsatlarını değerlendirmek için Katar'a ziyarette bulunarak Katar Ticaret Bakanı Şeyh Muhammed Al Thani bir araya geldi. Abdülvehab, beraberindeki heyetle görüşmede çeşitli alanlardaki karşılıklı yatırım fırsatlarını değerlendirdi. Tarafların yatırım fırsatları için gereklilikler ve yasal süreç üzerine değerlendirmelerde bulunduğu aktarıldı.⁵⁴

6 Haziran 2022'de Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdürrahman Al-Thani, Washington ziyaretinde ABD'li mevkidaşı Antony Blinken ile bir araya geldi. Tarafların ikili ilişkileri ve küresel gelişmeleri değerlendirdiği aktarıldı. Görüşmenin en önemli gündem maddelerinin Afganistan, Ukrayna ve 2015 nükleer anlaşması olduğu belirtildi. Ancak herhangi bir taraftan stratejik diyalog için tarih ve yer bilgisi paylaşılmadığı aktarıldı.⁵⁵

• Kuveyt

7 Haziran 2022 tarihinde Ürdün Veliht Prensi Hüseyin bin Abdullah Kuveyt'e ziyarette bulundu. Kuveyt Veliht Prensi Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Cabir Al-Sabah, Hüseyin bin Abdullah'ı beraberindeki heyetle havaalanında karşıladı.⁵⁶ İki veliaht prensin görüşmede ülkeler arasındaki iş birliğini geliştirmeyi hedeflediği belirtildi.⁵⁷

Kuveyt ve Çin arasındaki iş birliği mekanizmasının ikinci turu Kuveyt Dışişleri Bakanlığında gerçekleşti. Taraflar iş birliğini artırmanın yollarını, ortak çıkarları, ikili ilişkileri siyaset, ekonomi ve kültürel alanda geliştirme üzerine görüştü. İki ülke arasındaki stratejik ortaklığın güçlendirilmesi üzerinde de durulduğu belirtildi. Görüşmede Kuveyt'i Avrupa İlişkile-

52 <https://www.wam.ae/en/details/1395303055899>

53 <https://www.wam.ae/en/details/1395303056221>

54 <https://dohanews.co/egypt-business-delegation-in-qatar-to-boost-investments/>

55 <https://dohanews.co/qatar-fm-meets-blinken-in-washington-visit/>

56 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041264&Language=en>

57 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041293&Language=en>

rinden Sorumlu Dışişleri Bakanı Yardımcısı Waleed Al-Khubaizi temsil etti. Çin tarafından ise Dışişleri Bakanlığında Batı Asya ve Kuzey Afrika İlişkilerinden Sorumlu Genel Direktör Wang Di görüşmede bulundu.⁵⁸

• Umman

6 Haziran 2022'de Umman ve Avrupalı Birliği arasında ikili ilişkileri geliştirmek için üçüncü siyasi danışma toplantısı gerçekleştirildi. Heyetlerde Umman Dışişleri Bakanlığı ve AB Avrupa Dış İlişkiler Servisi (European External Action Service-EEAS) katılım gösterdi. Umman heyetine Diplomatik İlişkiler Müsteşarı Şeyh Halife Ali Al Harthy, AB heyetine ise EEAS Genel Sekreter Yardımcısı ve Siyasal Direktörü Enrique Mora başkanlık etti.⁵⁹ İkili ilişkilerin görüldüğü toplantıda Ummanlı vatandaşlar için Schengen vizesinin gündeme geldiği belirtildi. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında fikir alışverişinde bulunduğu da ifade edildi. Schengen vizesi konusunda AB'nin iki hafta içerisinde Umman'ın müzakerelere başlayabilmesi için bir karar vereceği açıklandı.⁶⁰

12 Haziran 2022 tarihinde Umman'a üç günlük resmî ziyarette bulunan Tanzania Cumhurbaşkanı Samia Suluhu Hasan, havalimanında Umman Sultanı Heysem bin Tarık tarafından karşılanmıştır. Tarafların iki ülke arasındaki siyasi ve ekonomik ilişkileri ele alacağı aktarılmıştır.⁶¹

• Bahreyn

Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyi Başkanı Raşid El-Alimi, Bahreyn'e ziyarette bulundu. El-Alimi, Bahreyn İçişleri Bakanı General Şeyh Raşid bin Abdullah Al Halife ve Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani tarafından havaalanında karşılandı.⁶² El-Alimi, Bahreyn Kralı Hamad bin İsa Al Halife tarafından makamında ağırlandı. Tarafların iki ülke arasındaki tarihi ve güçlü bağlara vurgu yaptığı belirtildi. Bahreyn Kralı, Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyine desteğini yineledi ve ateşkesin uzatılmasından dolayı memnuniyetini dile getirdi. Görüşmede yakın zamanda kapsamlı ve sürdürülebilir bir çözümün bulunmasının umulduğu belirtildi.⁶³

• Yemen

7 Haziran 2022 tarihinde Yemen Başkanlık Yönetimi Konseyi Başkanı Raşid El-Alimi, Kuveyt'e yaptığı ziyarette Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Muhammed Al-Sabah ile bir

58 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041534&Language=en>

59 <https://timesofoman.com/article/117633-oman-european-union-discuss-bilateral-relations>

60 <https://timesofoman.com/article/117676-oman-enters-schengen-visa-waiver-negotiations-eu-official>

61 <https://timesofoman.com/article/117845-his-majesty-the-sultan-receives-president-of-tanzania>

62 <https://www.bna.bh/en/HeadofYemeniPresidentialLeadershipCouncilarrivesinBahrain.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlz0N1%2bDie7bzkMVbP25q1E4cGPuKU%3d>

63 <https://www.bna.bh/en/HMKingreceivesHeadofYemensPresidentialLeadershipCouncil.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlz0N1%2bDk80ql9uWnPE5cLZzjoPDWg%3d>

araya geldi.⁶⁴ Yemen Dışişleri ve Göçmen Bakanı Dr. Hmed Awadh bin Mübarek de Kuveytli mevkidaşı ile bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede iki ülke arasındaki ilişkilere ve çeşitli alanlarda iş birliğinin güçlendirilmesine değinildi.⁶⁵ 8 Haziran'da ise Raşid El-Alimi, Kuveyt Veliyaht Prensi Şeyh Meşal Al-Ahmed Al-Cabir Al-Sabah ile bir araya geldi. Görüşmede Kuveyt ve Yemen arasındaki tarihî ilişkilere vurgu yapıldı. Şeyh Meşal, Kuveyt'in Yemen krizinin çözülmesinde BM girişimlerini desteklediğini ifade etti ve barış girişimlerini destekleyerek Yemen'in yanında yer almaya devam edeceklerine söz verdi.⁶⁶ 11 Haziran'da ise El-Alimi Mısır Devlet Başkanı Abdülfettah es-Sisi ile bir araya gelmek üzere Mısır'ı ziyaret etti. Görüşmede Kızıldeniz'deki ulaşım özgürlüğünün ve İran'ın yakın zamandaki mütecaviz eylemleri üzerine konuşuldu. Safer petrol tankeri hakkında da görüşen iki lider, en yakın zamanda uluslararası toplumun katkısıyla sorunun çözülmesi gerektiğine vurgu yaptı. İki ülke arasında iş birliğinin artırılmasına da dikkat çekildi.⁶⁷

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır ulusal diyalog idaresi yaptığı açıklamada ulusal siyasi diyalogun ilk oturumlarını temmuz ayının ilk haftasında yapacağını duyurmuştur. Mısır resmî gazetesi ise diyalog için gerekli tüm hazırlıkların tamamlandığını bildirmiştir. Ulusal Diyalog idaresi ayrıca Mısır Gazeteciler Sendikası Başkanı Diaa Rashwan'ın diyalogun genel koordinatörü olarak seçildiğini duyurmuştur. Rashwan, diyalog için 15 üyeli bir müteveli heyeti oluşturma ve siyasetler ve sendikalarla koordinasyondan sorumlu olacaktır.⁶⁸

Mısır, bu yılın ilk çeyreğinde İsrail'den ithal ettiği gaz miktarında yeni bir rekor kırmıştır. Middle East Economic Survey'in (MEES) haberine göre Mısır, mart ayında İsrail'den günlük 20 milyon metreküpün üzerinde gaz ithal etmiştir. Habere göre Mısır, bu miktar ile İsrail gaz arzının %26,5'ini oluşturmuştur. Mısır, 2020 yılında İsrail'den gaz alımı yapmaya başlamıştı.⁶⁹

• Libya

Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar, Libya Başbakanı ve Savunma Bakanı Abdulhamid Dibeybe ile görüşmüştür. Akar, Türk Silahlı Kuvvetlerinin en büyük planlı tatbikatlarından Efes 2022 kapsamında Türkiye'ye gelen Libya Başbakanı ve Savunma Bakanı Dibeybe ile bir araya gelmiştir. Görüşmede, başta askerî eğitim iş birliği ve savunma sanayisi olmak üzere ikili ve bölgesel savunma, güvenlik konularında görüş alışverişinde bulunulmuştur.⁷⁰

64 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041255&Language=en>

65 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041306&Language=en>

66 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3041373&Language=en>

67 <https://www.arabnews.com/node/2101381/middle-east>

68 <https://www.middleeastmonitor.com/20220609-egypt-announces-start-of-sisi-sponsored-national-dialogue/>

69 <https://www.middleeastmonitor.com/20220608-egypt-imports-record-volume-of-gas-from-israel/>

70 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/akar-libya-basbakani-ve-savunma-bakani-dibeybe-ile-gorustu/2608762>

Libya Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe, net bir anayasa hazırlanmadan, cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimleri yapılmadan ülkenin siyasi krizden çıkmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Dibeybe, Misrata Üniversitesindeki akademisyenler onuruna düzenlenen törende yaptığı konuşmada, “Net bir anayasa olmadan ve seçimler yapılmadan Libya’daki bu siyasi krizden çıkmak hiçbir şekilde mümkün değildir. Libya için seçimlerin yapılması ve kalıcı bir anayasa yolundan başka bir seçenek yok” ifadelerini kullanmıştır. Hükûmetin seçim yapmaya hazır olup olmadığı konusuna da değinen Dibeybe, seçim yapmaya hazır olduklarını, bunu belirli tarihlerde seçim komisyonuna iletceklerini ifade etmiştir. Tobruk’taki Temsilciler Meclisi (TM) tarafından başbakan olarak seçilen Fethi Başağa da konuyla ilgili Twitter hesabından açıklamalarda bulunmuştur. Başağa, “Vatandaşların güvenliğini sağlayamayan kanun kaçağı bir çetenin, seçimlerin yapılmasını garanti etmesine güvenmek mümkün değil” ifadelerine yer vermiştir.⁷¹

• Tunus

Geçen hafta Kays Said’in 57 hakimi görevden alan kararın ardından tepki olarak Tunus Hakimler Derneğinin çağrısı üzerine 6 Haziran’da bir haftalık genel greve giden Tunuslu hakimler, grev süresini uzattıklarını duyurmuştur. Greve Tunus Hakimler Derneği, Tunus Genç Hakimler Derneği, Tunus Hakimler Sendikası ve İdari Hakimler Birliği katılmıştır. 6 Haziran’da başlattıkları genel greve katılım oranının %99 olduğunu belirten Tunus Hakimler Derneği Başkanı Enes el-Hamadi, “Cumhurbaşkanı Said, görevden alma kararını geri çekmedikçe greve devam edeceğiz. Tüm mahkemelerde greve destek veren hakimler grevi bir hafta daha uzatma kararı aldı” ifadelerini kullanmıştır.⁷² Öte yandan Kays Said hakimlerin grevlerinden dolayı maaşlarında kesintiye gidilmesini emretmiştir.⁷³ Said ayrıca aldığı bir kararla ülkedeki 24 vilayetin 13’ünün valisini değiştirmiştir. Valileri atama ve yer değiştirme yetkisi daha önce başbakana aitken Kays Said, 25 Temmuz kararlarından sonra bu yetkileri kendinde toplayarak yürütme gücünü ele almıştır.⁷⁴

Kays Said tarafından oluşturulan Ulusal Danışma Komisyonu Başkanı Sadeq Belaid, yeni anayasa taslağını 15 Haziran’dan önce sunacağını açıklamıştır. Yeni anayasa da İslam’a referans olacak mı sorusuna ise “hayır olmayacak” şeklinde cevap vermiştir. Belaid ayrıca Tunus’da Nahda gibi İslamcı partilerle yüzleşmek istediğini belirtmiştir. Belaid, “Eğer İslamı siyasi radikalizm için kullanacaksanız buna izin vermeyeceğiz” şeklinde konuşmuştur.⁷⁵ 2014 yılında yapılan anayasada ülkenin dini İslam olarak geçmekteydi.

71 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-ulkedeki-siyasi-krizin-ancak-secimlerle-cozulebilecegini-soyledi/2611462>

72 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-in-yargi-kararnamesine-karsi-cikan-hakimler-greve-devam-karari-aldi/2609964>

73 <https://www.middleeastmonitor.com/20220607-tunisia-saied-orders-judges-salaries-be-cut-as-they-go-on-strike/>

74 <https://www.middleeastmonitor.com/20220607-tunisia-president-replaces-13-governors-ahead-of-referendum/>

75 <https://www.middleeastmonitor.com/20220607-tunisia-new-constitution-to-remove-reference-to-islam/>

Nahda Lideri Raşid Gannuşi, Middle East Monitor sitesine verdiği demeçte yaşanan süreci demokrasi ve anayasal sürece bir darbe olduğunu fakat bu sürecin Tunus halkının iradesi ile sona erecek geçici bir durum olduğunu dile getirmiştir. Gannuşi ayrıca 10 aydır süren bu durumun Tunus için tehlikeli bir hâle geldiğini de sözlerine eklemiştir. Kays Said tarafından gerçekleştirilen darbenin Tunus'u daha fazla yalnız ve izole bir hâle getirdiğini belirtmiştir.⁷⁶

• Cezayir

Cezayir, Batı Sahra sorunu politikasını Fas'tan yana değiştiren İspanya ile 20 yıllık geçmişi olan dostluk ve iyi komşuluk anlaşmasının "ivedilikle askıya alınması" kararıyla bağlantılı olarak bu ülkeyle olan dış ticaretini de dondurduğunu duyurmuştur. Cezayir Maliye Bakanlığından yapılan açıklamada, "İspanya Krallığı ile dostluk, iyi komşuluk ve iş birliği anlaşmasının askıya alınmasından sonra, ürün ve hizmetlerin dış ticaret işlemlerinin İspanya'dan ve İspanya'ya doğrudan borçlandırılmasının 9 Haziran Perşembe gününden itibaren dondurulması talep ediliyor" ifadesi yer almıştır. Cezayir'deki bankacılık kurulu da üyelerinden, İspanya ile dış ticarete alınan kararın katı bir şekilde uygulanması için gerekli tüm önlemlerin alınması gerektiğine dikkat çekmiştir. İspanya ile Cezayir arasındaki ikili ticaret hacmi, salgından dolayı bir düşüş yaşasa da 2021'de 3 milyar 348 milyon euro (2 milyar 237 milyon euro ithalat, 1 milyar 111 milyon euro ihracat) olarak açıklanmıştı. İspanya'nın doğal gazda en büyük tedarikçilerinden biri Cezayir olurken, ikili ticari ilişkilerin dondurulmasının doğal gazı içerip içermeyeceğiyle ilgili bilgi paylaşılmamıştır. İspanya hükûmeti son iki gündür yaptığı açıklamalarda, "dost ve komşu ülke Cezayir ile yaşanan sorunların diyalog ile aşılabileceğini, doğal gaz anlaşmasının işleyeceğine dair Cezayir en üst makamlarından garanti alındığını" belirtmiştir.⁷⁷

Cezayir Ordusu, Fas sınırında ve tartışmalı Batı Sahra bölgesinde gerçek mühimmat kullanılan bir gece tatbikatı gerçekleştirmiştir. Cezayir Savunma Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada "Resilience 2022" adı verilen tatbikatın operasyonel hazırlığı, gece muharebe operasyonlarını yürütme ve yönetme yeteneğini test etmeyi ve çeşitli durumlarda verilen görevleri başarıyla uygulama yeteneğini gözden geçirmeyi amaçladığı belirtilmiştir.⁷⁸

Cezayir'de yargı, eski Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülaziz Buteflika'nın hapisteki kardeşi Said Buteflika'yı yolsuzluk gerekçesiyle sekiz yıl hapis cezasına çarptırmıştır.⁷⁹

76 <https://www.middleeastmonitor.com/20220606-ghannouchi-kais-saieds-coup-in-tunisia-is-becoming-more-isolated/>

77 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-istanya-ile-ticari-iliskilerini-dondurdu/2609358>

78 <https://www.middleeastmonitor.com/20220608-algeria-concludes-live-ammunition-night-drills-on-morocco-western-sahara-border/>

79 <https://www.middleeastmonitor.com/20220607-algeria-court-sentences-bouteflika-brother-to-8-years-imprisonment-for-corruption/>

• Fas

Fas'ın ÷lkedeki ÷st dñzey dinî otoritesi olan Yüksek Ulema Konseyi yaptığı açıklama da İngiliz yapımı olan ve Hz. Muhammed'in (SAV) kızı Hz. Fatma'yı anlattığı iddia edilen filmin "İslam tarihinde yerleşik gerçeklerin bariz bir şekilde tahrif edilmesi" olarak değerlendirmiştir. Film bu gerekçelerden dolayı Fas'ta yasaklanmıştır. İngiltere'de 3 Haziran'da vizyona giren filmin, IŞİD'in Irak'ı işgali sonucu yetim kalan bir kız ile Hz. Fatma'nın hayatlarını bir araya getirerek sunmaya çalıştığı belirtilmektedir.⁸⁰

80 <https://www.middleeasteye.net/news/lady-heaven-morocco-bans-controversial-movie>